

JUSTYNA SAŁATA – LUBLIN

**BISKUP MARCIN KROMER (1512-1589).
W SŁUŻBIE KOŚCIOŁA, OJCZYZNY I ZIEMI BIECKIEJ.
KONFERENCJA NAUKOWA Z OKAZJI 500-LECIA URODZIN
MARCINA KROMERA. 12 XI 2012 R.**

W związku z 500. rocznicą urodzin historyka i pisarza renesansowego, bpa Marcina Kromera, 12 listopada 2012 roku w Bieczu, rodzinnym mieście humanisty, odbyła się konferencja naukowa poświęcona jego życiu i twórczości. Sympozjum zorganizowane zostało przez parafię pod wezwaniem Bożego Ciała w Bieczu, a także Instytut Leksykografii oraz Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.

Obrady odbyły się w kolegiacie pod wezwaniem Bożego Ciała. Uczestniczyli w niej mieszkańcy miasta, przedstawiciele miejscowych władz, regionaliści, nauczyciele, dyrektorzy szkół, licznie przybyła młodzież, a także reprezentanci środowisk kulturalnych.

Reprezentujący różne środowiska naukowe prelegenci przedstawili w jedenastu kilkunastominutowych wystąpieniach m.in. związki Marcina Kromera z Bieczem, nakreślili sytuację Kościoła w czasach, gdy sławny bieczanin sprawował funkcję biskupa warmińskiego, skupili się na jego twórczości, księgozbiornie, a także herbie.

Konferencję otworzył i prowadził ks. dr Sławomir Zych z Ośrodka Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. W krótkim wprowadzeniu przywitał przybyłych prelegentów, gości, wóldarzy i słuchaczy. Podkreślił, że kościół pod wezwaniem Bożego Ciała, w którym odbyła się konferencja, jest miejscem szczególnym – to w nim Marcin Kromer został ochrzczony, a później był tam proboszczem. W kolegiacie znajduje się również jego epitafium.

Jako pierwszy głos zabrał ks. dr Stanisław Tylus SAC z Instytutu Leksykografii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, przedstawiając referat pt. „Episkopat Polski doby reformy trydenckiej”. Ksiądz doktor na wstępie zaznaczył, że jego wystąpienie zostanie zawężone wobec pierwotnego tematu, ponieważ reforma trydencka trwała do poł. XVII w., więc obejmowała tylko część ży-

cia i działalności Kromera, na czym, zgodnie z tematem konferencji, chciałby się skupić. W zwięzły sposób przedstawił problematykę reform potrydenckich, m.in. naukę o grzechu pierwotnym czy status „Pisma Świętego” w Kościele powszechnym, ale także kwestię powstawania seminariów duchownych. Na tym tle ksiądz doktor wprowadził postać Marcina Kromera, który jako jeden z pierwszych zastosował zarządzenia Soboru Trydenckiego w swojej parafii.

Jako następny wystąpił ks. dr Krzysztof Szopa, wikariusz parafii katedralnej Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rzeszowie, z tematem „Kościelne dzieje Bieczu w XVI w.”. Referat księdza doktora otwierał ukłon w stronę badaczy, dzięki którym można obecnie odtworzyć historię kościelną, nie tylko duchową, ale również materialną, miasta – m.in. Franciszka Bujaka i dr. Stanisława Tomkowicza. Wystąpienie przybliżyło słuchaczom m.in. historię parafii bieckiej, jej przynależność dekanalną oraz urzędujących proboszczów.

Trzecim prelegentem był dr Bartosz Walicki z Miejskiej i Gminnej Publicznej Biblioteki z Sokołowa Małopolskiego, który wygłosił referat pt. „Dzieje reformacji protestanckiej w dekanacie bieckim na przykładzie Binarowej i Gorlic”, opracowany wspólnie z ks. dr. Sławomirem Zychem. Doktor Walicki przedstawił historię przyjmowania się i funkcjonowania wyznania protestanckiego w parafii wiejskiej (Binarowa) i miejskiej (Gorlice).

Prelegentką reprezentującą regionalistów bieckich była pani mgr Gabriela Ślawska, która zaprezentowała bardzo szczegółowy i obfity w ciekawostki referat pt. „Związki bpa Marcina Kromera z Bieczem”. Pani Ślawska przybliżyła uczestnikom dzieciństwo i młodość, które Kromer spędził w Bieczu, a także posługę duszpasterską, którą sprawował w kościele pod wezwaniem Bożego Ciała. Słuchacze dowiedzieli się m.in., jak wyglądało miasto w czasach Kromera, w którym domu późniejszy bp warmiński spędził młodość, a także jak pochodzenie wpłynęło na jego późniejsze życie i działania.

Duże zainteresowanie wzbudził bogato ilustrowany rycinami wykład dr. Edwarda Gigilewicza, dyrektora Instytutu Leksykografii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II i redaktora naczelnego „Encyklopedii katolickiej”, pt. „Pochodzenie społeczne Kromera a jego herb”. Dr Gigilewicz wyjaśnił uczestnikom zawiloci heraldyczne związane z herbem bpa warmińskiego, udowadniając, że mimo mieszczkańskiego pochodzenia, Kromer mógł posługiwać się znakiem szlacheckim.

Następnym referatem podzielił się ze słuchaczami ks. prof. dr hab. Waldemar Witold Żurek SDB z Ośrodka Archiwów Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, przedstawiając Marcina Kromera jako biskupa warmińskiego. Ksiądz profesor podkreślił rolę gruntownego wykształcenia, które pozwoliło Kromerowi zapisać się w dziejach nie tylko jako wybitny duchowny, ale także zdolny pisarz i humanista. Prelegent przybliżył także kontrreformacyjną działalność Kromera, a także jego rolę dyplomatyczną.

Referatem o Marcinie Kromerze jako biskupie warmińskim zakończył się pierwszy blok referatów. Drugi otworzył dr Robert Sawa z Instytutu Leksykografii KUL, przedstawiając wykład pt. „Troska o rozwój diecezji wendeńskiej w korespondencji bpa Marcina Kromera z miejscowym duchowieństwem”. Dr Sawa

przybliżył kwestie, które poruszał w, niezachowanej niestety w całości, korespondencji bp Kromer, m.in. wpływ luteranizmu na mieszkańców diecezji.

Następny referat pt. „Marcin Kromer – polski Liwiusz? Czyli rzecz o narracji jego *Historii*” przedstawił ks. dr Marcin Wysocki z Instytutu Historii Kościoła i Patrologii Wydziału Teologii KUL. Ksiądz doktor wyjaśnił, że dzieło Kromera wyróżnia się na tle innych dzieł historiograficznych tamtego czasu, ponieważ bazuje na dokumentach źródłowych, dokonując nierzadko ich oceny.

Podobną tematykę podjęła dr hab. Agnieszka Dziuba z Instytutu Filologii Klasycznej Wydziału Nauk Humanistycznych KUL w referacie pt. „Topika historiograficzna Marcina Kromera na podstawie opisu wyprawy bukowińskiej”. Profesor Dziuba swoje wystąpienie dopasowała do audytorium, które w większości składało się z młodzieży, i w swobodny sposób przedstawiła motywy historiograficzne w twórczości Kromera, wymieniając obrazowe przykłady. Wdzięczna widownia nagrodziła wystąpienie pani profesor długimi i gorącymi brawami.

Twórczość bpa Marcina Kromera była też przedmiotem wystąpienia dr Moniki Krajewskiej z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, która podjęła kwestię początków państwa polskiego w ujęciu tego historyka.

Część naukową konferencji zamykał referat pt. „Książki bpa Marcina Kromera w zbiorach parafialnych archidiecezji sądeckiej” mgr. Krzysztofa Haptasia z Muzeum Regionalnego w Mielcu. Prelegent na początku przedstawił genezę istnienia zbiorów parafialnych. Wymienił również dzieła autorstwa Marcina Kromera będące w posiadaniu księgozbiorów parafii archidiecezji sądeckiej, a także te, które powstały dzięki staraniu wybitnego historyka (m.in. księgi liturgiczne).

Na zakończenie głos zabrał proboszcz parafii pod wezwaniem Bożego Ciała, ks. dr Władysław Kret, dziękując organizatorom, prelegentom i uczestnikom. Podziękowania wygłosiła również burmistrz Biecza, pani Urszula Niemiec. Osoby wygłaszające referaty zostały obdarowane wydawnictwami dotyczącymi Biecza i Kromera, a także oprowadzeni po kolegiacie, dzięki czemu mogli dokładnie obejrzeć epitafium i kaplicę poświęconę biskupowi Kromerowi. Po części oficjalnej prelegenci i organizatorzy zostali zaproszeni na plebanię, gdzie przy stole kontynuowano rozważania o Kromerze i Bieczu.